

Svar på skriftligt spörsmål om Finlands agerande i fråga om EU:s upphandling av vacciner mot covid-19

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 993/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Sanna Antikainen /saf:

Har Finlands strategi i förhandlingarna på EU-nivå varit att Finland strävar efter att vaccinera hela befolkningen omedelbart när tillverkarna har vaccinet tillgängligt, eller kommer Finland att överlåta en del av kvoten för gemensam upphandling till andra länder,

vad innebär den nämnda "vaccinsolidariteten" i praktiken och har den någon inverkan på hur snabbt Finland får vaccin,

varför kommunicerar utrikesministern till EU-kommissionen en motsatt uppfattning om Finlands ambition än familje- och omsorgsministern,

vem eller vilka i regeringen bildar Finlands ståndpunkt om upphandling av vaccin, och finansierar Finland eller godkänner Finland i EU:s beslutsfattande att EU genom sin gemensamma budget finansierar upphandling av vaccin till länder utanför EU?

Som svar på denna fråga anför jag följande:

Det primära målet för Finland och övriga medlemsländer i EU är att vaccinera den egna befolkningen. Enligt statsrådets principbeslut av den 10 december 2020 konstateras att enligt beredskapsplanen för pandemin skyddas befolkningen i Finland genom vaccinering när ett effektivt och säkert vaccin finns tillgängligt. Genom vaccineringen strävar man efter att minska sjukdomsbördan, förhindra dödsfall och förlorad livslängd samt säkerställa hälso- och sjukvårdens bärkraft. Vaccineringarna har inletts den 27 december 2020 och de genomförs av de lokala hälsovårdsmyndigheterna så snabbt som möjligt i takt med att vaccinpartier anländer till landet. Coronavaccinering erbjuds gratis till prioriterade grupper i en ordning som bygger på medicinsk riskbedömning. De flesta vacciner som finns till buds kräver två doser för att uppnå effekt.

EU-länderna och kommissionen har starkt förbundit sig till solidaritet för att de läkemedel och vaccin och den diagnostik som behövs i hanteringen av pandemin fördelas på ett jämlikt sätt. EU har som Team Europe anslutit sig till COVAX-samarbetsmekanismen som sköter upphandling och en jämställd fördelning av covid-19-vacciner, vilken är en del av det internationella projektet ACT Accelerator som inrättats på kommissionens initiativ.

I vaccinfrågor har Finland 2020 stött vaccinalliansen Gavi med 2,5 miljoner euro. Finland har planerat att 2021 stödja Gavis COVAX AMC-mekanism med 2 miljoner euro. Under coronaviruspandemin har Gavi gett stöd till de fattigaste länderna för att motverka covid-19 genom att erbjuda direkt finansiering till stöd för hälsovårdssystem, skydd och utbildning för hälsovårdspersonal samt för anskaffning av covid-19-test. Dessutom arbetar Gavi för att säkerställa täckningen i vaccinprogrammen även under pandemin, så att man kan undvika sjukdomar och dödsfall som orsakas av andra livsfarliga smittsamma sjukdomar.

Globalt sett är efterfrågan på coronavaccin stor och utbudet litet eftersom endast några produkter har beviljats försäljningstillstånd. Stora aktörer såsom EU har haft ett överläge vid avtalsförhandlingarna. EU:s strategi har varit att säkra en omfattande vaccinportfölj i en situation där det inte har varit möjligt att förutse vilka vaccin som kommer att vara effektiva. I den gemensamma upphandlingen har Europeiska kommissionen centraliserat skaffat vaccin för behovet i EU:s medlemsländer och EES-länderna, och detta förfarande säkerställer också en så snabb upphandling som möjligt till rimliga kostnader även för Finland. Enligt EU:s samarbetsavtal för vaccin får medlemsländerna inte förhandla enskilt med samma vaccintillverkare som EU har förhandlat fram ett upphandlingsavtal med.

I den nuvarande avtalssituationen kommer EU att ha tillgång till betydligt mer vaccin än vad som behövs för att vaccinera sina medborgare. Det är nödvändigt att stödja tredjeländer i tillgången till vaccin både med tanke på solidariteten och EU:s egen hälsosäkerhet och ekonomi. Pandemin är inte över innan den har övervunnits överallt. Vad gäller överskottet av vaccin håller EU på att inleda en diskussion för att säkerställa den globala solidariteten också genom att eventuellt skänka eller sälja vaccin vidare till tredjeländer och humanitära aktörer, även genom COVAX, och då följa den rättvisa allokering som WHO fastställt. Detta kräver dock en betydande ökning av vaccinleveranser, så att det inom EU skapas ett vaccinöverskott. Därtill måste man ingå avtal om tillvägagångssätt, bland annat när det gäller logistik och juridiska frågor.

Helsingfors 3.2.2021

Utrikesminister Pekka Haavisto